

EDITORIAL LEADERSHIP

Editor-in-Chief:

Temir Yusupov – DSc (Technology), Professor

Deputy Editor:

Djamila Isamatova – PhD (Technology), Associate Professor
Tashkent Branch of the Gubkin Russian State University of Oil and Gas

Editorial Board:

Farkhod Chorshanbiyev – DSc (Agriculture), Associate Professor
Tashkent State Agrarian University

Firuz Rustambekova – PhD (Technology), Associate Professor
Tashkent Institute of Chemical Technology

Gulmira Irgasheva – PhD (Technology), Associate Professor
Tashkent Institute of Chemical Technology

Javlon Jurayev – PhD (Agriculture), Associate Professor
Tashkent State Agrarian University

Khusan Niyozov – PhD (Technology), Senior Lecturer
Tashkent Institute of Chemical Technology

Makhbuba Sharipova – PhD (Philology), Associate Professor
Bukhara State University

Mokhigul Otamirzaeva – PhD (Geography)
University of Business and Science

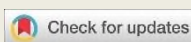
Muyassar Navruzova – PhD (Philology), Associate Professor
Bukhara State University

Oybek Ismailov – DSc (Technology), Professor, *Institute of General and Inorganic Chemistry, Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan*

Shukhrat Tukhtaev – PhD (Technology), Associate Professor
Tashkent Institute of Chemical Technology

Umid Mukhitdinov – PhD (Technology), Associate Professor
Tashkent Institute of Chemical Technology

Vasila Umarova – PhD (Technology), Associate Professor
Tashkent Institute of Chemical Technology

SEMANTIC FEATURES OF NATIONAL CLOTHING TERMINOLOGY IN THE UZBEK AND KARAKALPAK LANGUAGES

Miyasar Kenesbaeva¹.

¹ A first-year Master's student in Uzbek Language and Literature at Ajiniyaz Nukus State Pedagogical Institute.

 <https://doi.org/10.5281/zenodo.19388981>

Key words: national clothing terminology, semantic features, Uzbek language, Karakalpak language, comparative analysis, linguoculture, ethnolinguistics, lexical layer.

ABSTRACT

The purpose of this study is to comparatively analyze the semantic features of national clothing terminology in the Uzbek and Karakalpak languages from linguistic and linguocultural perspectives. The research employs descriptive, comparative-analytical, linguocultural, and semantic analysis methods. The findings show that national clothing terms can be semantically classified into several groups, including headwear, outerwear, decorative elements, and terms related to sewing processes. The analysis demonstrates that a substantial part of these lexical units has Common Turkic roots, while some terms have developed in accordance with the specific socio-cultural environment of each people. In addition, it was established that clothing names possess not only nominative meaning but also symbolic and ceremonial semantics. The study concludes that national clothing terminology constitutes an important set of linguocultural units reflecting the historical development, cultural values, and social structure of the Uzbek and Karakalpak peoples.

O'ZBEK VA QORAQALPOQ TILLARIDA MILLIY KIYIM-KECHAK TERMINLARINING SEMANTIK XUSUSIYATLARI

Kalit so'zlar: milliy kiyim-kechak nomlari, semantik xususiyatlar, o'zbek tili, qoraqalpoq tili, qiyosiy tahlil, lingvomadaniyat, etnolingvistika, leksik qatlam.

ANNOTATSIYA

Mazkur tadqiqotning maqsadi o'zbek va qoraqalpoq tillarida milliy kiyim-kechak nomlarining semantik xususiyatlarini lingvistik va lingvomadaniy nuqtai nazardan qiyosiy tahlil qilishdan iborat. Tadqiqotda tavsifiy, qiyosiy-tahliliy, lingvomadaniy va semantik tahlil metodlaridan foydalanildi. Natijada milliy kiyim-kechak nomlari semantik jihatdan bosh kiyimlar, ustki kiyimlar, bezak elementlari hamda tikuv jarayoniga oid terminlar kabi guruhlarga ajratildi. Tahlillar ushbu leksik birliklarning katta qismi umumturkiy ildizga ega ekanligini, shu bilan birga ayrim terminlar har bir xalqning ijtimoiy-madaniy muhitiga mos ravishda shakllanganini ko'rsatdi. Shuningdek, kiyim nomlarining nafaqat nominativ, balki ramziy va marosimiy semantikaga ega ekani aniqlandi. Xulosa sifatida milliy kiyim-kechak nomlari xalqning tarixiy taraqqiyoti, madaniy qadriyatlarini va ijtimoiy tuzilishini aks ettiruvchi muhim lingvomadaniy birliklar ekani asoslandi.

Til insoniyat madaniyatining muhim tarkibiy qismi bo'lib, u jamiyatning tarixiy taraqqiyoti, turmush tarzi va madaniy qadriyatlarini o'zida aks ettiradi. Har bir xalqning moddiy madaniyati, xususan, kiyinish madaniyati tilning leksik tizimida o'z ifodasini topadi. Shu jihatdan milliy kiyim-kechak nomlari xalqning madaniy merosi va etnografik xususiyatlarini o'rganishda muhim manba sifatida e'tirof etiladi [1, B.23]. O'zbek va qoraqalpoq xalqlari turkiy xalqlar guruhiga mansub bo'lib, ularning madaniyati, urf-odatlarini hamda an'anaviy kiyinish madaniyati o'rtasida ko'plab umumiyliklar mavjud. Mazkur o'xshashliklar ikki tilning leksik tizimida ham o'z aksini topadi. Shu bilan birga, ayrim kiyim-kechak nomlari har bir xalqning tarixiy va ijtimoiy sharoitlari ta'sirida o'ziga xos tarzda shakllangan. Shu sababli o'zbek va qoraqalpoq tillarida milliy kiyim-kechak nomlarining semantik xususiyatlarini qiyosiy jihatdan o'rganish lingvistik hamda lingvomadaniy tadqiqotlar uchun muhim ilmiy ahamiyat kasb etadi. Milliy kiyim-kechak nomlari tilshunoslikda nafaqat ma'naviy leksika tarkibiga kiruvchi birliklar sifatida, balki xalqning tarixiy taraqqiyoti, ijtimoiy tuzilishi va madaniy qadriyatlarini aks ettiruvchi muhim lingvomadaniy birliklar sifatida ham talqin etiladi.

Har bir milliy kiyim nomi xalqning estetik qarashlari, iqlim sharoiti, urf-odatlari hamda hunarmandchilik an'analarini mujassamlashtiradi. Shu bois milliy kiyimlarga oid leksik birliklarni semantik jihatdan o'rganish nafaqat tilshunoslik, balki etnografiya, madaniyatshunoslik va tarix fanlari uchun ham muhim ilmiy ahamiyatga ega [4, B.89].

ADABIYOTLAR TAHLILI

Milliy kiyim-kechak nomlarini lingvistik va lingvomadaniy nuqtai nazardan o'rganish zamonaviy tilshunoslikning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Tadqiqotchilar ushbu leksik qatlamni xalqning tarixiy taraqqiyoti, turmush tarzi va madaniy qadriyatlar bilan uzviy bog'liq holda shakllangan til birliklari sifatida baholaydilar [4, B.67]. Kiyim-kechak bilan bog'liq terminlar moddiy madaniyat elementlarini ifodalash bilan birga, xalqning estetik qarashlari, an'analari hamda ijtimoiy munosabatlarini ham aks ettiradi. Tilshunos olim M. Asomiddinova o'z tadqiqotlarida kiyim-kechak nomlari xalqning moddiy madaniyati bilan chambarchas bog'liq bo'lgan leksik birliklar ekanligini ta'kidlaydi. Uning fikriga ko'ra, kiyim nomlari tarixiy taraqqiyot jarayonida shakllanib, ularning semantik tarkibi jamiyatdagi ijtimoiy va madaniy o'zgarishlar bilan uzviy aloqada rivojlanadi [4, B.67]. Shuningdek, o'zbek tilining izohli lug'atida kiyim-kechak bilan bog'liq ko'plab leksik birliklarning ma'nolari, qo'llanish doirasi hamda etimologik xususiyatlari keng yoritilgan. Mazkur lug'at milliy kiyim nomlarining semantik tuzilishini aniqlashda muhim ilmiy manba hisoblanadi [2, B.112].

Qoraqalpoq tilshunosligida ham milliy kiyim-kechak nomlari va hunarmandchilik terminlari alohida tadqiq etilgan. Qoraqalpoq tilining izohli lug'atida ushbu leksik birliklar xalqning turmush tarzi, urf-odatlari hamda marosimiy hayoti bilan uzviy bog'liq holda izohlanadi. Ushbu manba qoraqalpoq tilidagi kiyim-kechak leksikasining semantik xususiyatlarini aniqlashda muhim ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi [3, B.98]. Lingvomadaniy tadqiqotlarda kiyim-kechak nomlari xalqning madaniy identitetini ifodalovchi muhim til birliklari sifatida qaraladi. N. Mahmudov ta'kidlaganidek, til va madaniyat o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, til birliklari orqali xalqning milliy mentaliteti, dunyoqarashi va estetik didi namoyon bo'ladi. Shu bois milliy kiyim nomlarini lingvomadaniy jihatdan o'rganish xalqning madaniy merosini chuqurroq anglash imkonini beradi. Demak, o'zbek va qoraqalpoq tillarida milliy kiyim-kechak nomlarining semantik xususiyatlarini qiyosiy o'rganish turkiy tillar leksikologiyasi, etnolingvistika hamda lingvomadaniyatshunoslik yo'nalishlari uchun muhim ilmiy ahamiyatga ega.

ILMIY YANGILIK

Mazkur tadqiqotning ilmiy yangiligi o'zbek va qoraqalpoq tillarida qo'llaniladigan milliy kiyim-kechak nomlarining semantik xususiyatlarini lingvomadaniy nuqtai nazardan qiyosiy tahlil qilishda namoyon bo'ladi. Tadqiqot davomida ikki tilga xos kiyim-kechak nomlari semantik jihatdan guruhlarga ajratilib, ularning umumiy hamda o'ziga xos xususiyatlari aniqlashtirildi. Shuningdek, milliy kiyim nomlarining etnomadaniy mazmuni, ularning xalqning tarixiy taraqqiyoti, ijtimoiy tuzilishi va an'anaviy kiyinish madaniyati bilan bog'liqligi ilmiy asosda yoritildi. Olingan natijalar o'zbek va qoraqalpoq tillaridagi kiyim-kechak leksikasining lingvomadaniy xususiyatlarini aniqlash hamda turkiy tillar leksikologiyasini boyitishda muhim ilmiy yangilik sifatida baholanadi.

TADQIQOTNING ILMIY VA AMALIY AHAMIYATI

Tadqiqot natijalari o'zbek va qoraqalpoq tillaridagi milliy kiyim-kechak nomlarini lingvistik hamda lingvomadaniy jihatdan o'rganishda muhim ilmiy manba vazifasini bajaradi. Aniqlangan semantik xususiyatlar turkiy tillar leksikologiyasi, etnolingvistika va lingvomadaniyatshunoslik sohalarida olib boriladigan keyingi tadqiqotlar uchun nazariy asos yaratadi. Bundan tashqari, tadqiqot natijalaridan oliy ta'lim muassasalarida tilshunoslik, madaniyatshunoslik va etnografiya fanlarini o'qitishda, shuningdek, milliy kiyim madaniyatiga oid ilmiy va o'quv adabiyotlarini tayyorlashda samarali foydalanish mumkin.

METOD

Mazkur tadqiqotda o'zbek va qoraqalpoq tillarida qo'llaniladigan milliy kiyim-kechak nomlarining semantik xususiyatlarini o'rganish maqsadida bir qator ilmiy metodlardan foydalanildi. Jumladan, tavsifiy metod asosida ikki tilda uchraydigan milliy kiyim nomlari tizimli ravishda to'plandi, ularning leksik tarkibi aniqlashtirildi hamda semantik mazmuni izohlandi. Ushbu metod yordamida leksik birliklarning til tizimidagi o'rni, qo'llanish doirasi va ma'no xususiyatlari tavsiflandi [1, B.72].

Qiyosiy-tahliliy metod orqali o'zbek va qoraqalpoq tillaridagi kiyim-kechak nomlarining o'xshash va farqli jihatlari aniqlashtirildi. Ushbu metod yordamida umumturkiy ildizga ega bo'lgan birliklar hamda milliy madaniyat ta'sirida shakllangan o'ziga xos terminlar ajratib ko'rsatildi. Shuningdek, ayrim kiyim nomlarining fonetik shakli, semantik mazmuni va qo'llanish kontekstlari qiyosiy tahlil qilindi. Tadqiqotda lingvomadaniy metoddan ham foydalanilib, milliy kiyim-kechak nomlarining xalqning tarixiy taraqqiyoti, ijtimoiy hayoti, an'analari va urf-odatlar bilan uzviy bog'liqligi tahlil etildi. Bu jarayonda kiyim nomlarining nominativ ma'nosi bilan bir qatorda ularning ramziy, marosimiy va madaniy semantikasi ham o'rganildi [1, B.72]. Bundan tashqari, semantik tahlil metodi asosida kiyim-kechak nomlari ma'no jihatdan guruhlarga ajratilib, ularning semantik tuzilishi aniqlashtirildi. Natijada bosh kiyimlar, ustki kiyimlar hamda bezak elementlariga oid leksik birliklarning ma'no xususiyatlari alohida tahlil qilindi. Tadqiqot jarayonida ilmiy adabiyotlar, izohli lug'atlar, etnografik manbalar hamda xalq og'zaki ijodi namunalari keng foydalanildi. Mazkur manbalar milliy kiyim nomlarining tarixiy shakllanishi, madaniy mazmuni va qo'llanish xususiyatlarini aniqlashda muhim ilmiy asos bo'lib xizmat qildi [4, B.10].

NATIJA

Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, o'zbek va qoraqalpoq tillarida chevarlik bilan bog'liq leksik birliklar ko'plab umumiy semantik xususiyatlarga ega. Bu holat ikki xalqning tarixiy taraqqiyoti hamda madaniy aloqalari bilan izohlanadi [2, B.145]. Xususan, kiyim tikish jarayoni, mato turlari va tikuv anjomlarini ifodalovchi terminlar har ikki tilda keng qo'llaniladi. Biroq ayrim leksik birliklar milliy madaniyatning o'ziga xos jihatlari aks ettiradi. Jumladan, milliy kiyimlar, bezak elementlari va an'anaviy tikuv uslublari bilan bog'liq terminlar har bir xalqning madaniy muhitiga mos ravishda shakllangan. Shuningdek, chevarlik leksikasida metaforik va ramziy ma'nolarning mavjudligi ushbu leksik qatlamning nafaqat kasbiy, balki chuqur lingvomadaniy semantikaga ega ekanligini ko'rsatadi. *Milliy kiyim nomlarining semantik guruhlari*. O'zbek va qoraqalpoq tillaridagi kiyim-kechak nomlarini semantik jihatdan bir necha guruhlarga ajratish mumkin. Bosh kiyimlar milliy kiyim tizimining muhim tarkibiy qismini tashkil etadi. O'zbek tilida *do'ppi, telpak, ro'mol, salla* kabi bosh kiyim nomlari mavjud. Qoraqalpoq tilida esa *do'ppi, telpek, jawliq, saukele* kabi bosh kiyim nomlari uchraydi. Mazkur so'zlar nafaqat kiyim nomini bildiradi, balki marosim, yosh va ijtimoiy mavqe bilan bog'liq semantik ma'nolarni ham ifodalaydi [3, B.156].

Ustki kiyimlar guruhiga *chopon, kamzul, chakmon* kabi kiyimlar kiradi. O'zbek tilidagi *chopon* so'zi qoraqalpoq tilida *shapan* shaklida qo'llaniladi. Ushbu terminlar turkiy tillarning umumiy leksik qatlamiga mansub bo'lib, ularning tarixiy va madaniy mushtarakligini namoyon etadi [4, B.118].

Milliy kiyim nomlarining etnomadaniy ahamiyati shundaki, ular xalqning ijtimoiy tuzilishi, yosh va jinsga oid tafovutlari hamda marosimiy hayotini ham aks ettiradi. Masalan, ayrim kiyimlar faqat erkaklar yoki ayollar tomonidan kiyilsa, boshqalari faqat muayyan marosimlarda qo'llaniladi. To'y marosimlari, diniy bayramlar yoki boshqa an'anaviy tadbirlarda kiyiladigan kiyimlar alohida nomlar bilan ataladi. Bu holat til orqali xalqning ijtimoiy va madaniy tizimi qanday shakllanganini ko'rsatadi. Bundan tashqari, milliy kiyim nomlari xalqning tabiiy-geografik sharoiti bilan ham uzviy bog'liqdir. Masalan, sovuq iqlimli hududlarda *po'stin, chakmon* kabi issiq kiyimlar keng tarqalgan bo'lsa, issiq iqlim sharoitida yengil va keng kiyim turlari ustunlik qiladi. Shu jihatdan qaralganda, milliy kiyim nomlari xalqning yashash muhiti va tabiiy sharoitlari haqidagi muhim ma'lumotlarni ham o'zida mujassamlashtiradi.

Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, o'zbek va qoraqalpoq tillarida milliy kiyim-kechak bilan bog'liq leksik birliklar semantik jihatdan bir qator umumiy xususiyatlarga ega. Bu holat ikki xalqning tarixiy taraqqiyoti, turmush tarzi hamda madaniy aloqalari uzoq davrlar davomida shakllanganini ko'rsatadi. Xususan, kiyim tikish jarayoni, mato turlari, tikuv anjomlari hamda tayyor kiyim nomlarini ifodalovchi terminlar ikki tilda ham keng qo'llanilib, ko'plab umumiy semantik belgilarni namoyon etadi. Shu bilan birga, ayrim leksik birliklar har bir xalqning milliy madaniyati, ijtimoiy hayoti va tarixiy sharoitlariga mos ravishda shakllangan. Masalan, milliy kiyimlar, bezak elementlari yoki an'anaviy tikuv uslublari bilan bog'liq terminlar har bir xalqning madaniy muhitini aks ettiradi. Bu holat o'zbek va qoraqalpoq tillaridagi kiyim-kechak nomlarining semantik tizimi nafaqat nominativ, balki etnomadaniy mazmunga ham ega ekanligini ko'rsatadi [2, B.145].

Milliy kiyim nomlarining semantik guruhlarini tahlili shuni ko'rsatadiki, o'zbek va qoraqalpoq tillaridagi kiyim-kechak nomlarini bir nechta asosiy semantik guruhlariga ajratish mumkin. Bularga bosh kiyimlar, ustki kiyimlar, bezak elementlari hamda tikuv jarayoniga oid terminlar kiradi. Bosh kiyimlar milliy kiyim tizimining muhim tarkibiy qismini tashkil etadi. O'zbek tilida *do'ppi, telpak, ro'mol, salla* kabi bosh kiyim nomlari keng qo'llanadi. Qoraqalpoq tilida esa *do'ppi, telpek, jawliq, saukele* kabi birliklar uchraydi. Ushbu leksik birliklar nafaqat kiyim nomini bildiradi, balki marosimiy, ijtimoiy va madaniy funksiyaga ham ega. Masalan, *saukele* qoraqalpoq xalqining to'y marosimlarida kelin tomonidan kiyiladigan an'anaviy bosh kiyim bo'lib, muhim madaniy-ramziy ma'noni ifodalaydi [3, B.156]. Ustki kiyimlar guruhiga kiruvchi *chopon, kamzul, chakmon* kabi kiyimlar ham o'zbek va qoraqalpoq xalqlari kiyinish madaniyatida keng tarqalgan. O'zbek tilidagi *chopon* so'zi qoraqalpoq tilida *shapan* shaklida qo'llanadi. Bunday terminlar turkiy tillarning umumiy leksik qatlamiga mansub bo'lib, ular tarixiy jihatdan o'zaro yaqin madaniy aloqalarni aks ettiradi. Mazkur kiyimlar asosan sovuq iqlim sharoitida himoya vazifasini bajarish bilan birga, ayrim hollarda marosimiy yoki tantanali kiyim sifatida ham qo'llaniladi. Milliy kiyim nomlarining semantik xususiyatlari ularning etnomadaniy mazmuni bilan ham chambarchas bog'liq. Kiyim-kechak nomlari orqali xalqning ijtimoiy tuzilishi, yoshga oid tafovutlari, jinsiy farqlari hamda marosimiy hayotiga oid muhim ma'lumotlarni aniqlash mumkin. Masalan, ayrim kiyimlar faqat erkaklar yoki ayollar tomonidan kiyilsa, ayrim kiyim turlari esa ma'lum yosh guruhiga mansub shaxslar tomonidan qo'llanadi. Bundan tashqari, milliy kiyim nomlari xalqning tabiiy-geografik sharoiti bilan ham uzviy bog'liqdir. Sovuq iqlimli hududlarda *po'stin, chakmon* kabi issiq kiyimlar keng tarqalgan bo'lsa, iliq hududlarda yengil va keng kiyim turlari ustunlik qiladi. Shu jihatdan qaralganda, kiyim-kechak nomlari nafaqat til tizimining leksik qatlamini tashkil etadi, balki xalqning yashash muhiti, tabiiy sharoiti hamda turmush tarzini aks ettiruvchi muhim lingvomadaniy birliklar ham hisoblanadi [4, B.142]. Shuningdek, tahlillar natijasida kiyim-kechak leksikasida metaforik va ramziy ma'nolar ham uchirashi aniqlandi. Ayrim kiyim nomlari til tizimida ko'chma ma'noda qo'llanib, xalqning estetik qarashlari va madaniy qadriyatlarini ifodalashda muhim rol o'ynaydi. Bu holat milliy kiyim leksikasining nafaqat kasbiy yoki maishiy terminlar majmui, balki xalqning madaniy xotirasi va tarixiy tajribasini aks ettiruvchi til birliklari ekanligini ko'rsatadi [4, B.148].

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, o'zbek va qoraqalpoq tillarida milliy kiyim-kechak nomlari til tizimining muhim leksik qatlamlaridan biri hisoblanadi. Ular nafaqat kundalik hayotda qo'llaniladigan terminlar, balki xalqning tarixiy tajribasi, madaniy merosi, estetik qarashlari va ijtimoiy hayotini aks ettiruvchi muhim lingvomadaniy birliklar sifatida ham namoyon bo'ladi. Milliy kiyim nomlari orqali xalqning turmush tarzi, an'analari, marosimlari hamda ijtimoiy munosabatlari haqida muhim ma'lumotlarni olish mumkin. Tadqiqot jarayonida o'zbek va qoraqalpoq tillarida chevarlik va milliy kiyim-kechak bilan bog'liq leksik birliklar semantik jihatdan o'rganildi hamda ularning umumiy va o'ziga xos xususiyatlari tahlil qilindi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, ikki xalq tilida kiyim-kechak nomlarining katta qismi o'xshash yoki umumturkiy ildizga ega bo'lib, bu holat o'zbek va qoraqalpoq xalqlarining tarixiy, madaniy va etnik jihatdan yaqinligini ko'rsatadi. Ayniqsa, bosh kiyimlar, ustki kiyimlar, tikuv jarayoni va mato turlarini ifodalovchi terminlar ikki tilda ham semantik jihatdan yaqin bo'lib, ularning shakli va ma'nosida ko'plab umumiyliklar mavjud. Lingvomadaniy nuqtai nazardan qaralganda, milliy kiyim-kechak nomlari xalqning estetik didi, hunarmandchilik an'analari va madaniy qadriyatlarini o'zida aks ettiruvchi muhim til birliklari hisoblanadi. Ular orqali nafaqat kiyim-kechak madaniyati, balki xalqning tarixiy taraqqiyoti, dunyoqarashi va milliy mentaliteti haqida ham tasavvur hosil qilish mumkin. Shu sababli bunday leksik birliklarni o'rganish tilshunoslik bilan bir qatorda etnografiya, madaniyatshunoslik va tarix fanlari uchun ham muhim ilmiy ahamiyat kasb etadi. Lingvomadaniy tahlillar shuni ko'rsatadiki, milliy kiyim nomlari xalqning madaniy identitetini ifodalovchi muhim belgilar sirasiga kiradi. Kiyim-kechak bilan bog'liq leksik birliklar orqali xalqning estetik didi, milliy qadriyatlari va ijtimoiy munosabatlari aks etadi. Shu jihatdan qaralganda, o'zbek va qoraqalpoq tillaridagi kiyim-kechak nomlarining semantik o'xshashligi ikki xalqning tarixiy-madaniy yaqinligini ko'rsatadi. Biroq ayrim terminlarning o'ziga xos shakllari har bir xalqning milliy-madaniy muhitiga mos ravishda shakllanganini ham namoyon etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Asomiddinova M. *Kiyim-kechak nomlari*. – Toshkent: Fan, 1981. – 115 b.
2. Rahmatullayev Sh. *O‘zbek tilining izohli lug‘ati*. – Toshkent: O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2006. – 680 b.
3. *Qoraqalpoq tilining izohli lug‘ati*. – Nukus: Qoraqalpoqstan, 2015. – 820 b.
4. Mahmudov N. *Til va madaniyat*. – Toshkent: Fan, 2013. – 240 b.
5. Jo‘rayev A. *O‘zbek xalq kiyimlari tarixi*. – Toshkent: Fan, 2010. – 180 b.
6. Karimov B. *O‘zbek xalqining an‘anaviy kiyimlari*. – Toshkent: Sharq, 2008. – 160 b.
7. Sodiqov Q. *Turkiy tillarda leksik qatlamlar*. – Toshkent: Fan, 2005. – 210 b.
8. Zokirov K. *O‘zbek xalqining moddiy madaniyati*. – Toshkent: O‘zbekiston, 1998. – 256 b.
9. Ismailov S. *Qoraqalpoq xalqining an‘anaviy madaniyati*. – Nukus: Bilim, 2012. – 190 b.
10. Yusupov U. *Lingvokulturologiya asoslari*. – Toshkent: Akademnashr, 2018. – 220 b.

ILMIY TAQRIZ

Mazkur maqola o'zbek va qoraqalpoq tillarida milliy kiyim-kechak nomlarining semantik xususiyatlarini qiyosiy-lingvistik hamda lingvomadaniy nuqtai nazardan o'rganishga bag'ishlangan bo'lib, zamonaviy tilshunoslikning dolzarb yo'nalishlaridan biri doirasida amalga oshirilgan tadqiqot sifatida e'tiborga loyiqdir. Muallif tomonidan tanlangan mavzu turkiy tillar leksikologiyasi, etnolingvistika va lingvomadaniyatshunoslik kesishgan nuqtada joylashgani bilan ilmiy ahamiyat kasb etadi. Tadqiqotning dolzarbligi milliy kiyim-kechak nomlarining nafaqat leksik birlik sifatida, balki xalqning madaniy identiteti, tarixiy taraqqiyoti va ijtimoiy tuzilishini aks ettiruvchi lingvomadaniy fenomen sifatida talqin qilinishi bilan belgilanadi. Bugungi globallashtirish sharoitida milliy madaniy merosni til vositasida o'rganish va tizimlashtirish alohida ahamiyatga ega bo'lib, maqola aynan shu ehtiyojga javob beradi. Maqolaning ilmiy yangiligi o'zbek va qoraqalpoq tillarida milliy kiyim-kechak nomlarining semantik xususiyatlarini qiyosiy asosda tizimlashtirish hamda ularni lingvomadaniy kontekstda talqin qilishda namoyon bo'ladi. Muallif tomonidan kiyim-kechak leksikasi semantik guruhlarga ajratilib, ularning umumiy va o'ziga xos jihatlari aniqlashtirilgani tadqiqotning muhim natijalaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, leksik birliklarning nafaqat nominativ, balki ramziy va marosimiy semantikaga egaligi asoslab berilgani ilmiy jihatdan muhim xulosadir.

Tadqiqot metodologiyasi yetarlicha asoslangan bo'lib, unda tavsifiy, qiyosiy-tahliliy, semantik va lingvomadaniy metodlardan kompleks foydalanilgan. Bu esa tadqiqot natijalarining ishonchligini ta'minlaydi. Muallif tomonidan izohli lug'atlar, ilmiy adabiyotlar hamda etnografik manbalarga tayanilganligi ishning empirik bazasini mustahkamlaydi. Shu bilan birga, ayrim holatlarda misollar bazasini yanada kengaytirish va statistik tahlil elementlarini qo'shish tadqiqotning ilmiy darajasini yanada oshirishi mumkin edi. Maqolaning amaliy ahamiyati shundaki, unda keltirilgan natijalardan tilshunoslik, etnografiya va madaniyatshunoslik yo'nalishlarida olib boriladigan ilmiy izlanishlarda, shuningdek, oliy ta'lim muassasalarida tegishli fanlarni o'qitishda foydalanish mumkin. Bundan tashqari, tadqiqot natijalari milliy madaniy merosni saqlash va targ'ib qilishda ham muhim ahamiyatga ega. Maqolaning kuchli tomonlari sifatida mavzuning dolzarbligi, nazariy asoslarning mustahkamligi, metodlarning to'g'ri tanlangani va tahlilning izchilligini ko'rsatish mumkin. Shu bilan birga, ayrim terminlarning yanada chuqurroq etimologik tahlili va qiyosiy materiallarning kengaytirilishi maqolaning ilmiy qiymatini oshirgan bo'lardi. Xulosa qilib aytganda, mazkur maqola ilmiy jihatdan asoslangan, dolzarb va amaliy ahamiyatga ega tadqiqot hisoblanadi. Keltirilgan ayrim taklif va tavsiyalarni inobatga olgan holda, ushbu maqolani ilmiy jurnalda nashr etish tavsiya etiladi.

Disclaimer ©

This editorial review has been prepared by the Editorial Board of the *Journal of Research & Innovations* for the purposes of internal editorial assessment and quality assurance within the journal's publication process. This review is intended to provide an analytical overview of the scientific content, methodological approach, and thematic relevance of the submitted work. It does not constitute peer review, does not replace independent expert evaluation, and should not be interpreted as reflecting the personal views of the author(s) or as representing the official position of the journal. The Editorial Board assumes no responsibility for the implementation, interpretation, or consequences of any observations, comments, or analytical conclusions contained in this review. The review may include content generated with the assistance of artificial intelligence tools used for editorial support purposes.

This editorial review is provided solely to enhance transparency in the editorial process and to support the maintenance of academic and publication standards.